

27. 4. 2022

Veďte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Kauza Sberbank a započtení pohledávek

V návaznosti na situaci s bankou Sberbank je řada klientů banky nucena splácet úvěry bance na zvláštní účty banky, přestože měli na svých běžných účtech dostatek prostředků na splátky úvěru. V tomto článku přinášíme stručné informace o možnostech započtení pohledávek banky a jejího klienta, což je situace, v níž se pravděpodobně bude nacházet ne jeden její klient.

Obecně k započtení

Podle § 1982 občanského zákoníku jsou podmínkami započtení (i) plnění stejného druhu a (ii) právo požadovat uspokojení svého dluhu současně s právem plnit dluh vlastní. Jeho realizace může být provedena pomocí jednostranného jednání (kdy je zánik práva vynucený) či dohodou stran o jejich vzájemných pohledávkách. V případě úvěrových smluv pak bude prakticky vždy jednostranný zápočet klienta banky zakázán.

V úvahu tedy přichází pouze započtení dvoustranné, kdy má klient v bance vedený běžný účet (tj. jde o pohledávku klienta na vydání peněz) a zároveň si u banky vezme úvěr (tj. pohledávka banky na splacení úvěru). K dvoustrannému zápočtu však klient bude vždy potřebovat souhlas banky.

Je otázka, zda jej bude ochotna udělit v obavě, aby takové započtení nebylo později napadeno například insolvenčním správcem, pokud by banka skončila v insolvenční. Domníváme se, že taková obava není na místě.

Započtení v úpadku

Navzdory tomu, že Sberbank podle dostupných údajů stále disponuje dostatečným množstvím aktiv, není vyloučeno, že se v úpadku (faktickém či právním) nacházet bude.

Insolvenční zákon (IZ) v § 111 opravňuje dlužníka (banku) plnit své závazky vzniklé před zahájením insolvenčního řízení jen v rozsahu a za podmínek stanovených insolvenčním zákonem.

V § 140 IZ započtení povoluje i po rozhodnutí o úpadku, jsou-li zákonné podmínky pro započtení splněny již před rozhodnutím o způsobu řešení úpadku a vymezuje případy, kdy započtení bez dalšího možné není. **Ty se však modelové situace za stávajících podmínek netýkají a započtení momentálně nic nevylučuje.** Pro posuzovaný případ je tedy stěžejní, že i kdyby se Sberbank do insolvence hypoteticky dostala, započtení učiněné (i) v souladu se zákonem a (ii) před rozhodnutím o způsobu řešení úpadku by bylo platné.

Třetím problémem by mohlo být to, že dvoustranné započtení bude posouzeno jako neúčinný zvýhodňující právní úkon podle § 241 IZ. Ani do takové situace se však banka a její klient nemohou dostat. Předně, **započtení je forma zániku dluhu, nikoliv jeho splnění, nelze tedy v tomto případě dovodit jeho neúčinnost.** Započtení pak nenaplňuje jak generální skutkovou podstatu neúčinného jednání, tak žádnou z výslovně vyjmenovaných situací (např. splnění dluhu dříve, než se stal splatným či prominutí dluhu). Naopak přichází v úvahu jeho podřazení pod případ, který se za neúčinný nepovažuje – učiněný za podmínek obvyklých v obchodním styku.

Domníváme se, že uvedené potvrzuje i Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí sp.zn. [29 ICdo 85/2017](#). V

něm shrnuje, že vyhneme-li se zákazům § 140 odst. 3 IZ, lze o neúčinnosti započtení uvažovat pouze tehdy, dojde-li jeho provedením k podstatné změně skladby v majetkové podstatě dlužníka, nebo k nezanedbatelnému zmenšení dlužníkovy majetku. Lze tedy dovodit, že vliv na případnou neúčinnost má i velikost započtených pohledávek. **Domníváme se ale, že nebude možné sčítat jednotlivé případy započtení mezi bankou a jejími odlišnými klienty.** Ani tato podmínka, která dle Nejvyššího soudu započtení vylučuje, by tak neměla být naplněna.

Na výše uvedených závěrech pak nemění nic ani to, že Sberbank je bankou, jelikož dle § 367/3 IZ se jeho ustanovení použijí i v případě úpadku finanční instituce.

Závěr

S ohledem na výše uvedené se domníváme, že banka může souhlasit s dvoustranným zápočtem pohledávek banky a jejího klienta, aniž by se tím klient, banka či její management vystavovali riziku zpochybnění zápočtu či uplatňování nároků na náhradu škody ze strany insolvenčního správce v případě nejhoršího scénáře, tj. úpadku banky.

Mgr. Vojtěch Faltus

Tomáš Mayer

AegisLaw

Aegis Law, advokátní kancelář, s.r.o.

Jungmannova 26/15
110 00 Praha 1

Tel: +420 777 577 562

Email: office@aegislaw.cz

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [Zákon Lugového: jak Rusko přepisuje pravidla mezinárodních arbitráží](#)
- [Novelizace nařízení EU o odlesňování \(EUDR\)](#)
- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)